

Levensverhaal Gerhard ten Broek

In gedachten lopen we door de eerste tentoonstelling in het nieuw te openen Hof van Heeckeren, waar de vernieuwde musea van Zutphen een plaats krijgen.

Deze is gewijd aan iemand die zijn hele leven in deze Hanzestad heeft gewoond: Gerhard ten Broek.

Zijn liefde voor de kunst en zijn eigen kunstenaarschap komen hier samen. En: samen met jullie, Kim, Gea en Salvatore, heb ik de expositie - getiteld "*lets in het niets is alles*" - mogen inrichten.

Als we de zaal ingaan, staan we eerst stil bij een schilderij van Ans Markus: *Verbonden Vrijheid*.

We zien een mens van top tot teen gewikkeld in doeken op een schommel.

Zo heeft Gerhard zijn jeugd en jong volwassenheid ervaren: hij was creatief en ondernemend, zocht de vrijheid.

Aan de andere kant werd hij gebonden door de omstandigheden: de ondergang van de smederij van zijn ouders, het vroege overlijden van zijn vader en het bijzondere feit dat hij zelf op heel jonge leeftijd vader werd van jou, Kim. Op het schilderij is te zien, dat de lucht steeds donkerder kleurt en dat het touw van de schommel aan één kant bijna is doorgesleten.

Ondanks zijn drang naar vrijheid, is Gerhard op de schommel blijven zitten: hij heeft met hart en ziel zijn rol als vader vervuld met alle verantwoordelijkheden die daar bij horen.

Gerhard was misschien geen alledaagse vader, wél was hij creatief en zorgzaam.

We vervolgen de overzichtstentoonstelling van Gerhards leven naar een schilderij van Vincent van Gogh: *Cafétafel met absint*.

We zien in de typische Van Goghkleuren op de voorgrond de fles absint met een vol glas ernaast.

Drank maakte dat Gerhard twee kanten had: een mooie, leuke en creatieve man die gekke dingen kon doen, zoals bijvoorbeeld de hele trap vol leggen met van die roze/gele spekkies.

De kant van Gerhard, waardoor jij verliefd werd op hem, Gea. Op het schilderij zien we op de achtergrond mensen weggaan.

Dat gebeurde bij Gerhard ook: zijn familie zag hij nauwelijks meer en ook jij moest hem uiteindelijk – zoals je zo mooi zei – *“in liefde loslaten”*.

Aan de andere kant van de zaal hangt een oude LP-hoes, die zó uit één van Gerhards verzamelingen tevoorschijn had kunnen komen.

We zien de tekst: *Lotte Lenya zingt Kurt Weill*, met een portret van een vrouw die een heel krachtige uitstraling heeft.

Lotte was de muze van Kurt, zoals jij dat van Gerhard was, Gea.

Je was zijn inspiratiebron, de liefde van zijn leven bij wie hij terug kon keren, toen hij ongeneeslijk ziek werd.

Jij hebt toen je vaders woorden ter harte genomen: *“volg je hart, houd afstand en laat de mensen maar kletsen!”* en hebt Gerhard – met steun van jouw huidige partner Jos - tot op het laatst liefdevol verzorgd.

De foto in het oranje bad, waar Gerhard zijn duim opsteekt, staat symbool voor jullie kameraadschap: *“het is goed zo!”*

Naast dit kleurrijke portret op de platenhoes hangt een tegenhanger: een subtiele ets in zwart-wit van Rembrandt van Rijn.

Een man zit aan zijn schrijftafel en over zijn schouder kijkt een jonge man mee naar zijn werk.

Zoals Rembrandt als meester gezellen had, zo had Gerhard jou, Salvatore.

Jullie band groeide uit tot een intense vriendschap.

En zoals een goede meester ook leert van zijn gezelschap, zo getuigde jullie verbondenheid van wederzijdse inspiratie en respect.

Jij hebt samen met Gea in de laatste periode van zijn leven voor Gerhard gezorgd, met steun van Hermien – en jullie kleine Felice - op de achtergrond.

In het midden van de zaal staat de grote blikvanger van deze tentoonstelling - een kunstwerk van Waldemar Kuhn uit de Heilige Geistkirche in Emmerich - een enorm metalen kruisbeeld van zeven meter hoogte en negen meter breed, gemaakt van metalen afval.

Het kruisbeeld draagt de naam “*Schrootkruis*”.

“*Zonde om weg te gooien*” zou Gerhard zeggen, als hij weer eens - snuffelend tussen kunst en kitsch - een oude fiets tegenkwam.

Hij wist er altijd iets van te maken!

De bezieling waarmee hij allerlei materialen en voorwerpen verzamelde, musea bezocht, boeken over politiek, filosofie en religie las, en er bevlogen – misschien soms een tikkeltje dwangmatig? - over vertelde, heeft ook jullie leven rijker gemaakt.

Het beeld is zowel een kruis als een kruisiging, want in de kruisvorm valt ook iets van een menselijke gestalte te ontdekken.

Deze Jezus van schroot en afval spreidt zijn armen breed uit om allen te verwelkomen die verworpen of van hun waardigheid beroofd zijn.

Net als deze Christusfiguur, die wat hem betreft ook Mohammed, Allah of Boeddha mocht heten, wilde Gerhard niemand pijn doen en was hij trouw aan degenen die hem dierbaar waren.

De voorbereiding van deze expositie heeft ook nog iets héél bijzonders opgeleverd.

In het digitale archief van Collectie Gelderland hebben we een Bronsreliëf op witgelakte spaanplaat van Gerhard gevonden. Natuurlijk heeft dit werk hier een ereplaats: een postume erkenning van zijn kunstenaarschap!

Boven de uitgang van de zaal – beschenen door oranje keramieken jaren-zeventig spotjes uit zijn grote verzameling – zien we Gerhards eigen woorden: *Iets in het niets is alles...* We kunnen ons een voorstelling maken hoe Gerhard zou hebben genoten van de hier straks te openen interactieve ruimte, waar je je eigen tentoonstelling kunt samenstellen met kunstwerken uit het digitale depot.

Een mogelijkheid om alles en niets te combineren tot iets?

Gerhards woorden nemen wij mee naar de toekomst. Jacques Brel – één van de favoriete zangers van Gerhard – horen we zo zingen: Ne me quitte pas....

Waar hij zelf bang voor was, zal niet gebeuren, dat bewijst deze tentoonstelling: Gerhard zal ons niet verlaten. Gerhards bezielde leven maakt dat onze herinneringen – hoe mooi of pijnlijk ook – deel worden van ons eigen leven en dat we hem nu in liefde los kunnen laten.

Nawoord:

Gerhard is overleden op 2 november 2001. Boven de rouwadvertentie stond Gerhards lijfspreuk: "iets in het niets is alles"

Dit levensverhaal heb ik geschreven tijdens mijn opleiding tot ritueelbegeleider en is gepubliceerd met toestemming van Gea Oosterveld, partner van Gerhard ten Broek.